

Thomas Grupp verwacht wereldwijde wedergeboorte dubbeldoel

Bespiering als vliegwiel van de melkproductie

De wereldwijde wedergeboorte van de dubbeldoelkoe. Die voorspelt Thomas Grupp, directeur van de Duitse Fleckvieh-fokkerijorganisatie Bayern Genetik. Naast de verbeterde functionaliteit zorgt de extra bespiering voor een hogere omzet en aanwas, wat extra interessant is met het oog op de toenemende rundvleesschaarste in Europa.

Ilion is een dubbeldoelstier zoals Thomas Grupp ze voor ogen heeft; veel melk, veel vlees en van een uitstekend type.

Van alle rassen waarmee de Nederlandse Holstein-veestapels de laatste jaren worden ingekruist, neemt het gebruik van Fleckvieh verreweg het snelst in omvang toe. Een groei die voorlopig niet stopt, zo verwacht algemeen directeur Thomas Grupp van Bayern Genetik, de fokkerijorganisatie die is gevestigd nabij de Zuid-Duitse stad München en die het grootste Fleckvieh-fokprogramma ter wereld kent. „De laatste honderd jaar is er in veel landen gekozen voor melk of vlees. De dubbeldoelrassen zijn zeldzaam geworden. In Europa zijn er nog maar drie, met naast Fleckvieh het Nederlandse MRIJ-ras en het Franse Normandische ras. De Montbéliarde is geen dubbeldoel- maar een melkras, omdat het ras dezelfde uiterlijke kenmerken heeft als de melkrassen.“

Toename dubbeldoel

Om meerdere redenen voorziet Thomas Grupp een sterke toename van het gebruik van dubbeldoelrassen. „Toen we twintig jaar geleden in München besloten onverkort vast te houden aan dubbeldoel, werden we aanvankelijk voor gek verklaard. In het noorden van Duitsland zei men dat de Holstein het land zou overnemen, maar de eerste Holstein-bedrijven hadden toen al problemen. In 1997 zag ik de resultaten bij een voormalige Holstein-topfokker, die was overgegaan op Fleckvieh. Toen ik zijn kruisingen zag, was voor mij de cirkel compleet. Goed bespierde dieren bleken tot producties van 12.000 à 13.000 kilo melk in staat en waren daarbij gezond en vruchtbaar.“

Het type koe dat Grupp daar zag, vormde voor hem het ideaalbeeld en sindsdien is het fokdoel van Bayern Genetik dan ook niet meer veranderd. De directeur zegt overigens niets op andere rassen tegen te hebben. „Integendeel, enkele procenten Holstein-bloed in onze Fleckvieh-populatie is prima. We willen namelijk Fleckvieh met de melkaanleg van een Holstein en de bespiering van het Fleckvieh.“ Grupp studeerde landbouwwetenschappen aan de Universität Hohenheim en promoveerde later als dierenarts. Hij bestudeerde de vruchtbaarheid bij schapen en werkte later veel met embryotransplantatie. Ook was hij bedrijfslei-

der in Zuid-Afrika en verantwoordelijk voor een hoogproductief Holstein-bedrijf.

Spieren verbranden

Met zijn achtergrond blijkt Grupp heel goed te weten waar hij het over heeft, zodra de biologie aan bod komt. „De Amerikaanse professor Chad Dechow gaf op de World Dairy Expo van 2007 aan dat er een fout wordt gemaakt binnen de Holstein-fokkerij. ‘Magere koeien zijn niet sexy’, zo stelde hij. Hij gaf aan dat inmiddels weliswaar erkend wordt dat fokken op nog meer melktype zwakke en niet vruchtbare dieren geeft, maar dat men dit probeert op te lossen door te fokken op kracht. Maar fokken op kracht geeft alleen maar grote koeien en daarmee los je het probleem niet op. Je kunt beter op bespiering fokken. Dechow zei dat we geen Sumo-worstelaar nodig hebben, maar een koe met de bespiering van een Olympische worstelaar in het middengewicht. Spieren werken de melkproductie namelijk niet tegen, zoals wel eens wordt gedacht.“

„In spieren zit veel suiker dat als energiebron dient voor het lichaam. Spieren worden verbrand door de lever. Als vet als energiebron wordt gebruikt, krijg je problemen met de lever. Als je suiker uit de spieren kunt halen - honderd kilo spier levert één kilo suiker - blijft de lever schoon. In lichaamsvet worden gifstoffen opgeslagen en die gaan allemaal naar de lever, als er vet wordt verbrand. Daarom zien mensen die heel snel afvallen er vaak ook niet gezond uit. De lever is de centrale klier van het lichaam. Als deze niet goed werkt, werkt de rest ook niet optimaal. Daarom kan bespiering juist ook als een vliegwiel voor de melkproductie werken“, stelt de dierenarts.

Genomics

„Als je bespiering wilt, moet je andere rassen gebruiken, want bespierde Holsteins bestaan niet meer“, stelt Grupp, die de vergelijking maakt tussen Holstein en een Volkswagen Kever met een Porsche-motor. „Als de dieren scherper worden, kan het lichaam de hoge genetische aanleg op een gegeven moment

niet meer bijbenen.“ Grupp adviseert Holsteinboeren dan ook geen extreme stieren te gebruiken. „Kijk naar zaken als gezondheid en levensduur. Een kenmerk als melktype is kunstmatig, kijk maar naar de dochters van O Man, die geven ook melk. Sterker nog, zonder de stier O Man zou de Holstein-fokkerij een probleem hebben.“

Volgens Grupp hebben de Holstein-fokkerijorganisaties altijd geroepen dat de negatieve resultaten op gezondheids- en vruchtbaarheidsgebied aan een slecht management moeten worden toegeschreven, maar erkennen ze nu eindelijk dat de genetische aanleg voor uiergezondheid en vruchtbaarheid inderdaad is teruggelopen. De directeur brengt de moderne fokkerij op basis van genomics ter sprake. „Genomics is een hype. Wij doen er ook aan, maar ik ben wel vrij conservatief. Ik geloof niet alles en wil het eerst zelf zien. Daarom gebruiken wij genomics tot dusver alleen intern, ik heet niet voor niets Thomas“, refereert Grupp met een knipoog aan de bijbel. Om dan serieus te vervolgen: „Met genomics kijken ze alleen naar de binnenkant van de koe, niet naar het chassis. Je kunt echter geen paring alleen maar achter de computer maken, je moet naar de koe blijven kijken.“

Visueel

„Ik ben visueel ingesteld. Bij ons is 50 procent visueel en wordt 50 procent bepaald door fokwaarden, genomics, et cetera. Dat betekent dat als een stier goede papieren heeft, maar de bouw niet goed is, hij niet wordt ingezet“, stelt Grupp. „Je moet met de natuur proberen mee te werken, want dan win je altijd. Een hellend kruis is in de natuur bijvoorbeeld essentieel, denk maar aan antilopen. Ik sprak een boer in Namibië, die zei dat zijn koeien vlug moeten kalven. Want als ze dat niet doen, beginnen de jakhalzen er aan te vreten.“

Hoewel Grupp visueel is ingesteld, hekelt hij het showcircuit. Grupp wenst alleen exterieur dat ook vanuit biologisch oogpunt zinnig is. „Hoge achteruiers lukken bij Fleckvieh inderdaad niet vanwege de bespiering, we selecteren daarom op lange en kleine uiers, die ▶

goed zijn aangehecht. Showuiers zijn alleen interessant als ze gezond zijn, functionaliteit komt eerst." Bayern Genetik selecteert op vrouwelijke koeien en mannelijke stieren. „Vrouwelijke koeien, weliswaar met bespiegeling, maar ook met adel en voldoende diepte in de voorhand.“

Stress

Stress, of beter gezegd het ontbreken daarvan, is een belangrijke verklaring voor het Fleckvieh-succes. „De gemiddelde Fleckvieh-koe moet tenminste tien keer haar lichaamsgewicht per jaar produceren en een topkoe vijftien keer. Voor een koe van duizend kilo is een productie van tienduizend kilo melk niet bijzonder. Bij deze verhoudingen ondervindt de koe geen stress“, aldus Grupp, die een gebrek aan efficiëntie met klem ontkracht. „Een Fleckvieh-koe is juist efficiënt. Fleckvieh gebruikt minder voer per kilo lichaamsgewicht dan een Jersey.“ Het kunnen omgaan met stress speelt ook een belangrijke rol binnen het fokprogramma van Bayern Genetik. „Naast het reguliere fokprogramma hebben we het Linie II-programma. Een potentiële stiermoeder moet hierbij eerst veertigduizend kilo melk hebben geproduceerd, met een productiestijging van duizend kilo melk per lactatie. Verder moet ze tenminste elk jaar een kalf hebben gebracht en nooit een celgetal boven de miljoen hebben gehad.“ Grupp geeft aan met het oog op inteeltbeperking daarnaast nog gebruik te maken van genetische Fleckvieh-bronnen uit landen als Zuid-Afrika en Australië. „We hebben nog niet veel inteelt binnen ons ras, maar in die landen zijn de omstandigheden hard en daardoor zijn de dieren ook gehard en dus interessant.“ Overigens vindt Grupp dat geen enkele stier meer dan 200.000 rietjes sperma zou moeten produceren. „Want wat als er een erfelijk gebrek blijkt te zijn. Je moet wel de populatie in balans houden.“

Importeur rundvlees

„Het voordeel van Fleckvieh is dat als een koe niet wil melken, je haar kunt verkopen voor de slacht. Bovendien heb je een duurder kalf. Bij een ander ras heb je op zo'n moment een

verlies“, aldus Grupp. „Ik denk dat de Nederlandse veehouders nog verder komen met Fleckvieh, omdat de Nederlandse boeren echte koeienboeren zijn. Het boert dan vaak ook heel gemakkelijk met Fleckvieh. De veehouder beslist weer welke koe hij afvoert, op sommige Holstein-bedrijven bepaalt de koe dat zelf. Zo'n koe levert dus geen economisch voordeel op. Daarbij heeft Fleckvieh een kortere tussenkalf-tijd, waardoor je meer kalveren hebt en meer kunt selecteren. Het uitstootvee levert bovendien wat op.“ De Fleckvieh-voorman voorspelt een wereldwijde wedergeboorte van de dubbeldoelkoe. Naast de gemakkelijker bedrijfsvoering door de betere functionele kenmerken en de hogere omzet en aanwas, voorziet hij namelijk ook op de langere termijn hogere vleesprijzen. „Ik weet wel dat je een koe elke dag melkt en haar maar één keer slacht, maar het punt is dat de melkprijs niet veel verandert en de vleesprijs is gestegen. We produceren in de toekomst wellicht genoeg melk, maar nooit genoeg rundvlees, waardoor de rundvleesprijs uiteindelijk goed zal zijn. Europa is netto-importerend wat rundvlees betreft.“

Onder de streep

Grupp geeft aan dat het rundvlees in Europa nu al duurder wordt, omdat er het afgelopen jaar minder vlees uit Argentinië kwam. Steeds meer grond wordt daar gebruikt voor de teelt van gewassen voor brandstof. Bovendien daalt de zelfvoorzieningsgraad van Europa nog verder, omdat ook in Europa de zoogkoeienhouderij onder druk komt door de productie van energiegewassen. „En na de veeziekten, gaan de exportmarkten langzaam weer open. Dientengevolge dient er meer vlees uit de melkveehouderij te komen, waarbij hoogwaardige Fleckvieh-kaskassen van waarde zullen zijn.“ „Rundvlees is de bonus in moeilijke tijden“, stelt de directeur van Bayern Genetik, die ook naar het milieu wijst. „Als je koeien voor melk én vlees houdt, heb je bovendien minder vee nodig, wat gunstig is met het oog op de CO2-uitstoot. Het punt is dat boeren nog te veel naar de productielijsten kijken. Ze zouden moeten kijken naar wat er onder de streep overblijft.“ ■

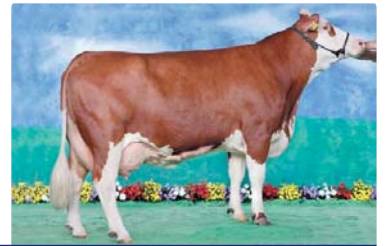
Luzy 1e kalfs

Luzy 2e kalfs

Luzy 3e kalfs

Luzy 4e kalfs

Luzy 6e kalfs

De koe Luzy vertegenwoordigt de fokkerijfilosofie van Bayern Genetik: veel ontwikkeling van vaars naar oudere koe, zowel op productiegebied als qua verschijning. Gemiddeld over haar lactaties produceerde ze in 305 dagen 9.715 kg melk met 4,02% vet en 3,46% eiwit, waarbij ze van de eerste naar de derde lactatie steeds 1000 kilo melk meer produceerde.

Bewegende beelden fokstieren

Bij Bayern Genetik is de bouw van de stier belangrijk. Al heeft een stier nog zulke goede fokwaarden of genomics, als de bouw niet goed is, wordt hij volgens Thomas Grupp niet ingezet. Om dat ook aan de veehouders zelf ter beoordeling over te laten, is er van elke fokstier een filmpje gemaakt. De bewegende beelden van de stieren zijn te zien via www.melkveemagazine.nl.